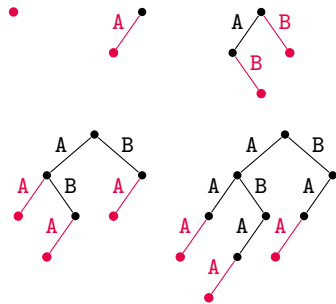

* Informatyk, prowadzi stronę internetową algonotes.com

Zacniemy od takiego zadania: dla danego n -literowego słowa s chcemy znaleźć liczbę jego różnych podciągow. Innymi słowy, chcemy odpowiedzieć na pytanie, ile różnych słów możemy uzyskać poprzez wykreślanie niektórych liter ze słowa s . Dla przykładu rozważmy słowo ABAA. Ma ono dokładnie 10 różnych podciągow: słowo puste, A, B, AA, AB, BA, AAA, ABA, BAA oraz ABAA. Dla uproszczenia będziemy rozważać słowa złożone z liter A i B, ale nasze rozwiązania będą działać dla dowolnego A -literowego alfabetu.

Rys. 1. Konstrukcja drzewa trie dla kolejnych prefiksów słowa ABAA. Krawędzie dodawane w kolejnych krokach zaznaczono kolorem; wynikowe drzewo ma $w = 10$ węzłów

Zacniemy od algorytmu, który będzie konstruował możliwe do uzyskania podciągi dla kolejnych prefiksów słowa s (rys. 1). Wygodnie jest trzymać te podciągi na drzewie, w którym krawędzie są etykietowane literami, a każda ścieżka od korzenia do dowolnego węzła odpowiada jednemu podciągowi (czyli na tzw. drzewie trie). Tak więc liczba węzłów w tego drzewa będzie oznaczała liczbę różnych podciągow (włączając korzeń drzewa odpowiadający podciągowi pustemu).

Przypuśćmy, że skonstruowaliśmy drzewo dla prefiksu $p = s_1s_2 \dots s_{i-1}$ i chcemy dodać kolejną literę $c = s_i$, aby uzyskać drzewo dla prefiksu $pc = s_1s_2 \dots s_{i-1}s_i$. Wszystkie podciągi z pc będą albo podciągami występującymi już w p , albo tymi samymi podciągami rozszerzonymi o literę c . Tak więc, gdy w drzewie dla p do każdego węzła dodamy krawędź o etykiecie c , uzyskamy drzewo dla pc . Może się zdarzyć, że w niektórych węzłach taka krawędź już istniała – oznacza to, że odpowiadający podciąg już występował w p , zatem nie należy go dodawać ponownie.

Taki algorytm, choć poprawny, ma złożoność wykładniczą względem n . Istotnie, słowo złożone z n różnych liter ma 2^n podciągow. Ale dla dwuliterowego alfabetu nie jest dużo lepiej: słowo $(AB)^{n/2}$ (AB powtórzone $\frac{n}{2}$ razy) ma więcej niż $2^{n/2}$ podciągow (w szczególności zawiera wszystkie możliwe $\frac{n}{2}$ -literowe słowa jako podciągi).

Okazuje się, że aby znaleźć liczbę podciągow, nie musimy trzymać w pamięci całego drzewa. Niech w_c oznacza liczbę węzłów drzewa, z których wychodzi krawędź z literą c (jest to też po prostu liczba krawędzi z etykietą c). Gdy dodajemy literę c , dodajemy nową krawędź do dokładnie $w - w_c$ węzłów, a zatem zwiększamy sumaryczną liczbę węzłów (tym samym liczbę podciągow) z w na $2w - w_c$. Ponadto zwiększamy liczbę krawędzi z etykietą c z w_c do $w_c + (w - w_c) = w$.

Wystarczy więc, że będziemy trzymali w pamięci wektor (w, w_A, w_B) , początkowo równy $(1, 0, 0)$. Gdy dodajemy nową literę A, to zastępujemy ten wektor przez $(2w - w_A, w, w_B)$, a dla litery B przez wektor $(2w - w_B, w_A, w)$. Ponieważ zawsze zmieniamy tylko dwie współrzędne wektora, to dostajemy rozwiązanie o złożoności czasowej $O(n + A)$.

W konkursach programistycznych panuje moda na utrudnianie zadań z ciągami przez rozważanie wielu zapytań o fragmenty słowa. Spróbujmy zmierzyć się z taką wersją zadania. Dostajemy zatem q zapytań, każde postaci (l, r) , o liczbę różnych podciągow dla fragmentu $s_l s_{l+1} \dots s_r$. Przy czym q jest duże, więc nie możemy sobie pozwolić na uruchomienie algorytmu liniowego dla każdego zapytania oddzielnie.

W algorytmie dla jednego zapytania utrzymujemy wektor (w, w_A, w_B) . Ponieważ współczynniki nowego wektora (po dodaniu litery) są kombinacjami liniowymi współczynników oryginalnego wektora, więc możemy zamianę wektora zastąpić mnożeniem go z prawej strony przez jedną z poniższych macierzy:

$$M_A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}, \quad M_B = \begin{pmatrix} 2 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \end{pmatrix}.$$

Nadużywając nieco notacji, oznaczymy przez M_i macierz odpowiadającą i -tej literze słowa s , czyli $M_i = M_{s_i}$. Zaczynając od wektora $(1, 0, 0)$, mnożymy go przez kolejne wartości M_i , uzyskując na końcu wektor (w, w_A, w_B) dla całego słowa. Pomnożywszy go skalarnie przez $(1, 0, 0)$, dostajemy wartość w , czyli szukaną

Rozwiązanie zadania F 1003.

Spadek z wysokości h_0 trwa

$$t_0 = \sqrt{2h_0/g}, \text{ po czym następuje odbicie}$$

z prędkością $v_1 = k\sqrt{2gh_0}$, a następnie ruch w górę do wysokości $h_1 = k^2 h_0$ (po odbiciu energia kinetyczna wynosi k^2 energii przed odbiciem) i ponowne spadanie. Całkowity czas pomiędzy pierwszym i drugim odbiciem wynosi więc

$$t_1 = 2\sqrt{2h_1/g} = 2k\sqrt{2h_0/g}.$$

Analogicznie czas pomiędzy odbiciem n i $n + 1$ wynosi:

$$t_n = kt_{n-1} = 2k^n \sqrt{2h_0/g}.$$

Całkowity czas t , jaki upłynie do wytlumienia podskoków, równy jest:

$$t = t_0 + \sum_{n=1}^{\infty} t_n = \sqrt{2h_0/g} \left(1 + \frac{2k}{1-k} \right).$$

W obliczeniach skorzystaliśmy ze wzoru na sumę szeregu geometrycznego. Po podstawieniu danych liczbowych otrzymujemy $t \approx 2,6$ s. Model Newtona jest nieco uproszczony i nie uwzględnia wzrastania współczynnika restytucji od 0,7 do 1 wraz ze zmniejszaniem prędkości zderzających się ciał.

liczbę podciągów. Ponieważ macierze są rozmiarów $(A + 1) \times (A + 1)$ i umiemy pomnożyć dwie takie macierze w czasie $O(A^3)$, to cały algorytm, sprowadzający się do obliczenia wzoru

$$(1, 0, 0) M_1 M_2 \cdots M_{n-1} M_n (1, 0, 0)^T,$$

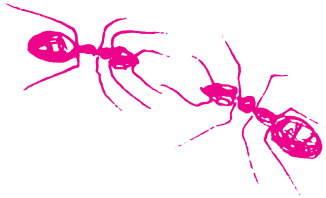
działała w czasie $O(nA^3)$. Jest to istotnie gorsza złożoność, niż mieliśmy wcześniej, ale przedstawienie obliczeń w postaci macierzowej daje nam większą elastyczność. Obliczenie odpowiedzi dla fragmentu $s_l s_{l+1} \dots s_r$ wymaga bowiem przemnożenia macierzy $(1, 0, 0) M_l M_{l+1} \cdots M_{r-1} M_r (1, 0, 0)^T$. Ponieważ mnożenie macierzy jest operacją łączną, więc w tym celu możemy użyć struktury danych zwanej drzewem przedziałowym. W liściach drzewa będziemy trzymać macierze M_1, M_2, \dots, M_n , a w węzłach wewnętrznych przemnożone macierze z dzieci. Dzięki temu będziemy mogli odpytywać o iloczyn macierzy dla dowolnego fragmentu w czasie $O(A^3 \log n)$, gdyż dzielimy go na $O(\log n)$ przedziałów bazowych, których macierze mnożymy w czasie $O(A^3)$. Z kolei sama konstrukcja drzewa zajmie czas $O(nA^3)$, więc algorytm będzie działał w sumarycznej złożoności czasowej $O(nA^3 + qA^3 \log n)$.

Można ją jeszcze trochę przyspieszyć, korzystając ze standardowej sztuczki dla zapytań o iloczyny macierzy. Tak naprawdę nie pytamy się o całą macierz, a o jeden z jej elementów (dlatego mnożymy obustronnie przez wektor). Ponieważ mnożenie macierzy przez wektor działa w czasie $O(A^2)$, jest więc szybsze niż mnożenie macierzy przez macierz (i daje w wyniku wektor), możemy zatem macierze dla przedziałów bazowych od razu domnażać do jednego z tych wektorów. Tym sposobem algorytm będzie działał w czasie $O(nA^3 + qA^2 \log n)$.

Własność mnożenia macierzy, którą wykorzystujemy w drzewie przedziałowym, to łączność. Gdyby dodatkowo nasze macierze M_A i M_B były odwracalne, to zamiast drzewa przedziałowego moglibyśmy wykorzystać zwykłe sumy (a właściwie iloczyny) prefiksowe. Jeśli przyjmiemy oznaczenie $P_i = M_1 M_2 \cdots M_{i-1} M_i$ oraz $Q_i = P_i^{-1}$, to wtedy $Q_i = M_i^{-1} M_{i-1}^{-1} \cdots M_2^{-1} M_1^{-1}$ oraz

$$(1, 0, 0) M_l M_{l+1} \cdots M_{r-1} M_r (1, 0, 0)^T = (1, 0, 0) Q_{l-1} \cdot P_r (1, 0, 0)^T.$$

Konstrukcję drzewa przedziałowego przechowującego macierze opisywaliśmy m.in. w informatycznym kąciaku olimpijskim w Δ_{10} .

Macierz M jest odwracalna, jeśli istnieje taka macierz M^{-1} , że iloczyn $M \cdot M^{-1}$ oraz $M^{-1} \cdot M$ są równe macierzy identycznościowej. Dla odwracalnych macierzy M_1 i M_2 mamy $(M_1 \cdot M_2)^{-1} = M_2^{-1} \cdot M_1^{-1}$.

Niestety, nie wszystkie macierze są odwracalne. Ale popatrzmy na macierz M_A jako przekształcającą wektor $v = (w, w_A, w_B)$ na wektor $v' = (w', w'_A, w'_B)$, gdzie $w' = 2w - w_A$, $w'_A = w$ i $w'_B = w_B$. Gdybyśmy dostali wektor v' , to czy umielibyśmy na jego podstawie odtworzyć wektor v ? Odpowiedź jest twierdząca – proste przekształcenia prowadzą do wzoru $w = w'_A$, $w_A = 2w'_A - w'$ i $w_B = w'_B$. Są to również przekształcenia liniowe, więc możemy je zapisać w formie macierzy, która musi być zatem macierzą odwrotną do M_A (tak samo odwracamy macierz M_B):

$$M_A^{-1} = \begin{pmatrix} 0 & -1 & 0 \\ 1 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}, \quad M_B^{-1} = \begin{pmatrix} 0 & 0 & -1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 2 \end{pmatrix}.$$

Możemy więc w czasie $O(nA^3)$ wyznaczyć wszystkie P_i , biorąc $P_i = P_{i-1} M_i$. Macierz odwrotną $Q_i = P_i^{-1}$ możemy również obliczyć w czasie $O(A^3)$, ale jest to bardziej kłopotliwe niż mnożenie. Aby tego uniknąć, wyznaczmy Q_i , korzystając ze wzoru

$$Q_i = (P_{i-1} M_i)^{-1} = M_i^{-1} P_{i-1}^{-1} = M_i^{-1} Q_{i-1}.$$

Teraz jedno zapytanie będzie działać w czasie $O(A^3)$ lub nawet w czasie $O(A^2)$, bo dla wyniku potrzebujemy wykonać mnożenie $(1, 0, 0) Q_{l-1}$ oraz mnożenie $P_r (1, 0, 0)^T$, a następnie pomnożyć skalarnie uzyskane wektory. Ale jeśli przyjrzymy się temu wzorowi bliżej, to tak naprawdę mnożymy w nim pierwszy wiersz macierzy Q_{l-1} przez pierwszą kolumnę macierzy P_r , zatem możemy to bezpośrednio zrobić w czasie $O(A)$.

Dostajemy zatem algorytm o złożoności czasowej $O(nA^3 + qA)$.

Przypomnijmy, że zaczęliśmy od rekurencji liniowej, którą zapisać w postaci macierzy, aby skorzystać z ich własności (łączności dla drzewa przedziałowego i istnienia odwrotności dla iloczynów prefiksowych). Zauważmy, że o ile w drzewie przedziałowym potrzebowaliśmy umieć mnożyć dowolne macierze, to w algorytmie sum prefiksowych wystarczy nam domnażanie przez macierze M_i oraz M_i^{-1} , więc znowu możemy skorzystać z faktu, są one szczególnej postaci. Domnażanie macierzy P przez M_i modyfikuje jedynie dwie kolumny macierzy P (przykładowo dla M_A na drugą kolumnę kopiujemy pierwszą, a pierwszą mnożymy przez 2 i odejmujemy drugą). Zatem możemy skopiować macierz P_{i-1} do macierzy P_i w czasie $O(A^2)$, a następnie zrobić uaktualnienie dwóch kolumn w czasie $O(A)$. (Analogicznie dla macierzy Q .) Tak więc fazę obliczeń wstępnych możemy zrealizować w czasie $O(nA^2)$, co da nam algorytm o złożoności $O(nA^2 + qA)$.

Czas na ostatnią obserwację: wcale nie musimy pracować kopiować całych macierzy. Ponieważ z macierzy Q_i potrzebujemy jedynie pierwszego wiersza, a z macierzy P_i jedynie pierwszej kolumny, zatem wystarczy te macierze modyfikować w miejscu (czyli nadpisując nieaktualne wartości nowymi w tym samym miejscu), a kopiować jedynie potrzebne wiersze i kolumny, co zajmie czas $O(A)$. Zatem ostatecznie dostajemy rozwiązanie o złożoności czasowej $O(nA + qA)$.